

Óli Jacobsen

Solveig Nielsen:

PARTUR AV TUBERKLA-SØGUNNI HJÁ BØRNUM

Á jólum andaðist Solveig Nielsen í Havn, 92 ára gomul. Sum øll onnur hevði hon eisini sína søgu. Hennara søga er eisini ein partur av okkara tuberklasøgu

Tað er skrivað nokk so fitt av tuberklasøgu, eisini í hesi røð og í síni tíð í FF-blaðnum. Í 2008 gav Postverkið út nøkur frímerki í sambandi við, at 100 ár vóru liðin, síðani sanatorið í Hoydølum byrjaði sítt virksemin. Tá nýtti Postverkið tilfar úr FF-blaðnum sum keldu at lýsa hesi frímerki.

Men tað manglar kanska, at tað verður gjørd ein heildarsøga um hesa søtt, sum herjaði Føroyar serliga fyrsta partin av undanfarnu øld. Tað var eitt stórt framstig, at sanatorið kom í 1908.

Í Gríms Kambansgøta er millum nr. 16 og 20 ein smoga niðan til eitt hugnaligt tún við fleiri húsum, har fólkin í fleiri ættaliðum hava búð í meira enn 100 ár. Í einum av hesum húsum búði Solveig sum nærmasti granni hjá mær sjálvum.

Solveig gjørdi ikki nógvan háva av sær. Men tað vísti seg, at hon var partur av hesi søgu, sum tað eydnaðist at bjarga, áðrenn tað var ov seint. Ikki bara misti hon tvær systur av tuberkulum, men hon fekk eisini sjálv tuberkular sum barn og var innløgð á sanatoriinum í Hoydølum.

Tríggjar systur fingur tuberkular

Solveig var dóttir Jóhannu (1889-1983) og Poul Johannes Johannesen (1890-1944), ið var fiskimaður sum flestu menn vóru tá.

Tey vóru fimm systkin: Bina, Gunhild, Johanna Poulina, Arngrim og Solveig.

Í 1935 hendir tað, at Gunhild gerst sjúk, 15 ára gomul. Tað tyktist at vera krím, sum hon ikki slapp frá. Pápin fór so til Havnar við henni, og tað vísti seg, at hon hevði tuberkular.

Hon varð beinanvegin lögð inn á sanatorið. Samstundis vísti tað seg, at tvær av systrunum, Johanna Poulina, kallað Lilla, og Solveig, eisini vóru smittaðar. Tá var Solveig 9 ára gomul. Solveig

Solveig og Andrew

varð fyrst innløgð á hospitalið eina stutta tíð, og her helt hon júl í 1935. Hon mintist Systir Elsu og Systir Ingeborg. Síðan fór hon á sanatorið saman við Lilla. Tískil vóru tær tríggjar systur innlagdar í senn. Av starvsfólkunum her minnst hon serliga Miu Johannesen, nr. 22 á myndini í hesi grein. Gunhild, sum tá var tann sjúkasta av systrunum, doyði 1. juli 1936. Solveig mintist, at ein av Tvøroyri doyði samstundis.

Lilla kom í fyrsta umfari fyrri seg aftur og slapp heim aftur til Vestmanna. Men hon skuldi tó javnan til kanningar í Havn. Eina ferð hon hevði verið í Havn, fekk hon so ringan túr norður aftur til Vestmanna. Hetta var langt áðrenn tað var koyrandi allan vegin. Hon fekk krím, og tuberkularnir brutu fram aftur. Hon varð so innløgð aftur, og hevur vist verið heima ímillum. Men hon doyði 10. august 1941, júst ikki fyllt 19 ár.

Tey hjá Poul Johannesi vóru grannar hjá Jákupi í Gerðinum, sum millum annað var kendur sum semingsmaður. Jákup minnst, at Lilla plagdi at ganga inn til teirra at læra hann bókstavirnar, áðrenn hann sjálvur fór í skúla.

Hetta bendir so á, at tey ikki hava ræðst tuberkularnar, sum ofta var tá.

Á sanatoriinum

Tað gjørdist tískil bara Solveig, sum kom fyrri seg aftur. Hon var innløgð tilsamans í eitt ár. Hon var so tikin úr skúlanum, men í Hoydølum var eingin skúlagongd fyrri tey børn, sum vóru har. Tey vóru trý børn tilsamans, tvey sum vóru 10 ár og so Lilla, sum var 13. Tey trý hugnaðu sær saman og spældu sum børn gera. Solveig mintist einki til, at tey keddu seg. Hon hevði so eisini systurnar at vera saman við, og hon vitjaði javnan Gunhild, sum fyrri ein stóran part lá í seingini. Hetta árið, Solveig var innløgð, slapp hon ikki nakratíð heim at vitja. Tey máttu heldur ikki fara av sanatoriðinum, tískil heldur ikki til Havnar. Men tær fingur javnan vitjan av foreldrum og systkjum úr Vestmanna, hóast ferðing tá var drúgv.

Solveig mintist væl læknan, tann kenda Vilhelm Magnussen, sum kom á sanatorið júst í 1936, og hon mintist eisini hansara undanmann dr. Lynge.

Tað var annars ikki óvanligt,

at systkin vórðu innløgð saman. Í 1940, tá ið Lilla var innløgð, vóru eisini tvær systur frá Gøtugjógv, Hannifía og Ólfríða, innlagdar. Tær eru nr. 26 og 29 á myndini. Tær blivu frískar og komu heim aftur.

Lekidómur í góðum mati

Tað var ikki nógvur heilivágur tá fyrri tuberkular. Ein partur av viðgerðini var at geva sjúklingunum góðan og fitandi mat. Men Solveig hevði ongan serligan matarlist, so hesum fekk hon ikki stóra gleði burtúr. Men annars var tað frítt og gott at vera har. Solveig búði í Nýggja Húsinum, har teir frægaru av sjúklingunum búðu, meðan teir, sum vóru verri fyrri, búðu í Gamla Húsinum. Her lá Gunhild eisini. Hon doyði í 1936, men Solveig slapp ikki við til jarðarferðina. Solveig slapp heim til jóla í 1936, og hon minnst, at hon fór heim til Vestmanna við Smirli av Havnini. Tá fór hon í sama klassa, sum hon fór úr, og hon kláraði seg eins væl og hini hóast fráveruna. Tað var sjálsagt hart hjá foreldrunum at missa tvær døtur á hendan hátt. Poul Johannes, doyði knappliga longu í 1944, 53 ára gamal. Tá ið maður doyði av sjúku tá í tíðini var sosiala tryggin lítill og eingin, so tað var hart at fáa endarnar at røkka saman. Eingin jørð var í húsinum. Tey sum høvdu jørð vóru tað frægari fyrri. Tað lætti heldur ikki um, at Jóhanna við sínum búði inni hjá sínum óhjálpinum foreldrum.

Jóhanna plagdi at arbeiða í fiski, so tað bøtti um tað ringasta. Sonurin Arngrim, kallaður Gimme, vaks upp hjá mammubeiggjanum Tummasi. Gimme doyði í 1988, 64 ára gamal.

Kom til Havnar

Hjá Solveig gjørdist lívið sum hjá øðrum gentum tá í tíðini. 14 ára gomul fór hon í ymisk húspláss, eitt av teimum var hjá Einar Dahl, keypmanni í Vestmanna. 18 ára gomul fór hon til

Havnar at arbeiða hjá Hans Poulsen, møbilpolstrari, sum hevði møbilhandil í Dr. Jacobsensgøtu. Her hittir hon Andrew "hjá barberinum". Pápi hansara, Anthony Nielsen, kom ungur úr Danmark og Andrew gjørdist barberur eins og pápin. Men Andrew doyði í 1973, bara 53 ár gamal. Solveig kom tá aftur at missa ein av sínum nærmastu. Hon sat einkja í heili 45 ár.

Hon arbeiðdi mong ár við at vaska á Vanlukkutryggini, har hon hevði gott orð á sær.

Solveig var ein av teimum friðarlugu í landinum, og vit kunnu bera henni alt gott sum granni. Altíð var hon við tí góða orðinum.

Solveig og Andrew fingur sonin Anfinn í 1957. Hann er í giftur við Eyðnu, dóttir Betti og Páll Mikkelsen. Hon eigur Paula, og saman eiga tey Onnu Elisabeth, sum saman við David, kendur frá Kyndli, fyrri kortum hevur fingið eina dóttir. Tískil náddi Solveig at blíva langomma. Hesi ungu búgva í barnaheiminum hjá Anfinn. Tað er so hugaligt, tá ungar familjur búsetast millum okkum, sum eru eldri.

Tað skal eisini sigast, at Anfinn og hansara hava verið nógv um Solveig, serliga nú hon viknaði.

Barber Nielsen – fyrsti barberur í Føroyum

Barber Nielsen, verfaðir Solveig, hevur eisini sína serligu søgu. Hann var føddur í Danmark í 1884. Onkursvegna hevði hann frætt, at eingin barberur var í Føroyum. Tí gjørdi hann av í 1908 at royna eydnuna her á landi. Her kom hann so at at búsetast sum fyrsti barberur í Føroyum. Hann leigaði fyrst ovastu hædd í húsunum hjá Carl Vilhelm Fossaa, bakara í C. Pløensgøtu. Í 1910 flutti hann salongina til "gamla Danmark" í Gr. Kambansgøtu, har hann var til 1927. Tá flutti hann niðan í Niels Finsensgøtu, har hann var til hann gavst í 1956. Hann doyði árið eftir.